

תצפיות בוטניות

מציאות בהר שיפון

אביבה רבינוביץ

סיור שנערך ב-15.7.83 עם דידי קפלן ודרור פבזנר הביא לידיע נוסף על צומח הטוף:

בלב האור והחום של הקיץ, נעשה סיור בגבול שמורת הטבע של הר שיפון באזור של טוף, בשל בעיות לוחצות של שמירת טבע, בדרך כלל אין זו עונה בה אנו רצים אחר צמחים פורחים.

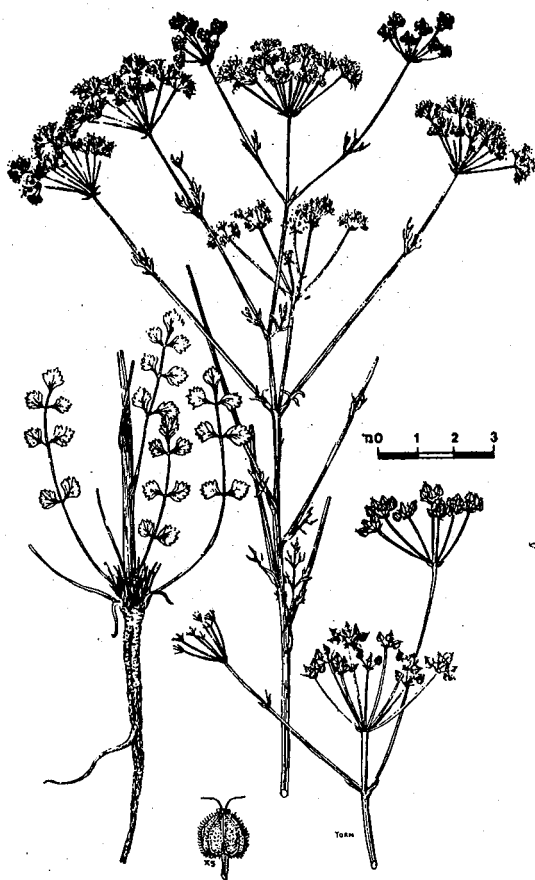
להפתעתי כי רבה, נמצאו צמחים רבים בפריחה ומורדות התל מלמטה ועד למעלה היו צבעוניים מפריחתם. עוד יותר מפתיע היה הרכב הצמחים הפורחים:

הכולט בכולם היה כמנון ענף, סוכך רב-שנתי הצומח בצורה כדורית, מכוסה כולו בפריחה לבנה, פרע מסולסל - על פני כל המדרון, ולא דוקא בצידי דרכים - פרח כמובן בצהוב. כן מצאנו צפורן נקוד בורוד. אך הדבר המעניין היו מספר צמחים נדירים שהרכיבו את עיקר הבתה של השטח שנבדק: בקיה רב-שנתית (דקת עליים) שעדיין פרוחה, קדד קוצני - בקבוצות גדולות, בסוף פריחה, ומיד נזכרנו שמצאנוהו במערב הרמון, גם שם על בזלת פריכה וטוף. צלע-השור בואסיה, צמח עדין שאותו אנו מכירים רק מבית גידול זה של טוף בגולן ואף הוא היה בפריחה מלאה. מרווה ארץ-ישראלית עמדה גם היא בשיא פריחתה, בקבוצות גדולות (משום מה כתוב באנציקלופדיית החי והצומח כי היא צומחת מעמק יזרעאל ודרומה, אך במגדיר היא נזכרת גם מן הגולן!). הדגן הכולט בשטח היה מלענת ארוכת-מלעננים, דגן עם מלעננים ארוכים ועקמומיים, מוזר בצורתו. גולת הכותרת של המציאות היו קבוצות של שלהבית סורית בפריחה.

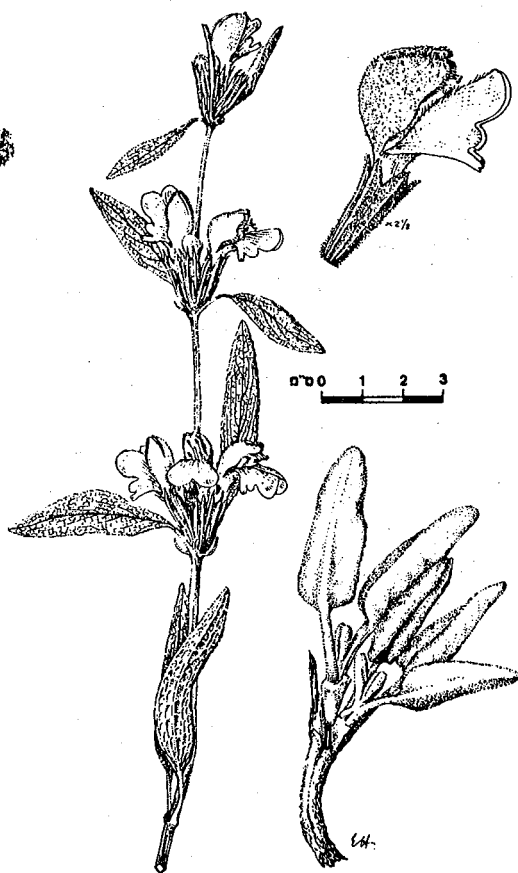
זו פעם ראשונה בה נמצאה שלהבית סורית בארץ. הגדרתיה לפי החלק השלישי של הפלורה ואף הבאתיה לפרופ' פלינברון לבדיקת ההגדרה. תפוצתה הרשומה בפלורה:

מדרונות הרריים עד לגובה 1500 מ', גלעד, מואב אדום. אירבו טורנית - מזרח ים-
 תיכונית. זמן הפריחה מאי-יוני. פרחיה של השלהבית הסורית זהובים מאלו של שלהבית
 קצרת שיניים, לה היא דומה במידת מה. ככלל, השיח גבוה ואשון יותר, הרווחים בין
 קבוצות הפרחים גדולים יותר. עלי הגבעול מאורכים יותר 10 ס"מ אורך, עורקיהם
 בולטים מאד, בעוד שעלי השושנת קטנים עבים וצמריים מאחור.

מכאן, שכל סיוור טומן בחובו הפתעות, ואפילו בתקופת הקיץ השחון ביותר, בעיקר
 בבית הגידול של הטוף בגולן, שנחקר אך מעט.

כמנון ענף

שלהבית סורית